

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗА
ЉУДСКА И МАЊИНСКА
ПРАВА И ДРУШТВЕНИ
ДИЈАЛОГ

САОПШТЕЊЕ

Министар за људска и мањинска права и друштвени дијалог Томислав Жигманов говорио је данас на панел дебати о сузбијању говора мржње, који је организован поводом предстојећег Међународног дана борбе против говора мржње који се обележава 18. јуна 2023. године.

Појам говора мржње веома је прецизно дефинисан у домаћем законодавству и представља изражавање идеја, информација и мишљења којима се подстиче дискриминација, мржња или насиље против лица или групе лица због њиховог личног својства, у јавним гласилима и другим публикацијама, на скуповима и местима доступним јавности, исписивањем и приказивањем порука или симбола и на други начин, подсетио је министар Жигманов.

Једна од сфера где говор мржње константно причињава озбиљну штету јесу међунационални односи, што за мултиетничку државу као што је Република Србија представља велики изазов. Историјски, геополитички и културолошки фактори вековима су обликовали средину у којој је једна запаљива изјава или порука довољна да поквари дуготрајне напоре да се успоставе добри међусуседски односи и толерантна атмосфера у друштву. Они који овакве поруке мржње остављају у јавном простору често нису ни сами свесни њиховог погубног дејства по све нас. Често су у питању млади људи који још увек нису ваљано сензибилисани за суживот и трпеливост, и обавеза нас нешто старијих је да их том духу толеранције научимо, и то не само речима, већ пре свега примером, рекао је министар.

Жигманов је нагласио и да основни елемент говора мржње, као и других видова дискриминације, јесу предрасуде. Непријатељски став према целој једној групи људи због њиховог идентитета могуће је створити и неговати само уз темељно непознавање те групе, најразличитијих појединаца који ту групу чине и без суштинске жеље да се у другоме види оно што је слично нама, а не различито од нас. Морамо да као друштво радимо превентивно против овакве духовне и интелектуалне лењости, јер човек је друштвено биће и да би функционисао неопходно је да има развијене механизме да прихвата различитост и да се са њом зближава, а не да се од ње ограђује и против ње бори.

Други, ништа мање опасан елемент говора мржње јесте агресија. Поруке мржње препуне су нагомиланог гнева који без и мало саосећања појединци изручују на некога кога и не познају. Тај гнев дехуманизује другу страну и претвара је у очима околине у легитимну мету ка којој и други могу да изражавају слична негативна осећања, а често и предузимају недозвољене радње. Зато је говор мржње најчешће увод у злочин из мржње, који се у нашем законодавству процењује као нарочито отежавајућа околност. Насиље и говор мржње стварају зачарани круг у који на крају бива увучен сваки припадник друштва а из кога је јако тешко колективно изаћи. Важно је да схватимо да је учинилац

било ког дела припадник одређених група, али да му се не може судити на основу припадности, већ искључиво на основу тог одређеног дела, рекао је он.

Изјаве које садрже говор мржње често се, од стране творца таквог говора, представљају као легитиман став, а осуда говора мржње самим тим бива окарактерисана као кршење слободе говора. Они који свесно посежу за таквом заменом теза пренебрегавају једно од основних правних начела, а то је да остваривање права не сме подразумевати кршење права неког другог. Слобода увек подразумева и одговорност, и у том смислу је од изузетне важности да сваки појединац у друштву буде одговоран за оно што каже или напише. Наравно, лични афинитети и анимозитети узроковани нечијим личним својством су наша неминовност, и на крају крајева, наше право, али то никако не значи да у јавност можемо да излазимо са стереотипним ставовима према целим групама људи који изазивају страх, непријатељство или осећај понижености код припадника тих група, рекао је Жигманов.

Он је истакао да у ери друштвених мрежа, где сваки појединац без откривања идентитета има прилику да допринесе формирању јавног мњења, и где информације и нарочито дезинформације круже и нарастају неслућеним брзинама, одговорност за изречени говор мржње постаје још већа.

Колико овај нови начин обликовања ставова може да буде суров по групе и појединце искусили су сви који су се икада нашли на мети осуде, омаловажавања и претњи и то због свог изгледа, припадности одређеној нацији, вери, идеологији, због свог порекла, статуса у друштву или другог личног својства, рекао је министар.

Човек је биће саткано од идентитета. Неки од њих се током живота мењају а неки су трајни. Неке можемо да бирамо и на њих да утичемо а други су уграђени у нас сплетом околности. Оно што им је, међутим, свима заједничко јесте да ни један сам по себи не представља врлину нити ману, а нарочито не ствара претњу и не угрожава ничији интерес. Такође, сматрам да је коначно дошло време да освестимо чињеницу да колективна одговорност, а нарочито колективна кривица јесте заблуда прошлости. У ери индивидуализма и сумрака ауторитета, бесмислено је сматрати цео један народ, верску групу, један пол, или било коју скупину људи хомогеном целином која здушно подржава све ставове и дела својих припадника, нагласио је министар.

Зато, када год ухватите себе да почињете реченицу, макар она била и мисао, речима: Сви они су исти", знајте да сте на путу да склизнете у говор мржње, и сузбијте то на време. Такође, када год наиђете на поруку у којој су сви припадници једне групе обележени неком негативном квалификацијом, сетите се колико само дивних људи из те групе познајете. Када би свако од нас урадио само оволико, то би у збиру било довољно да говор мржње буде искорењен. Ипак, до тог степена друштвене свести чека нас још много посла, закључио је министар Жигманов.

На скупу су говорили и повереница за заштиту равноправности, стална координаторка УН у Србији Франсоаз Жакоб, амбасадор и шеф мисије ОЕБС-а у Србији Јан Брату и шеф Канцеларије Савета Европе у Београду Тобијас Флесенкемпер.

Догађај је подржао Тим УН за људска права у Србији у оквиру Иницијативе за људска права 75, поводом обележавања 75. годишњице Универзалне декларације о људским правима, а у организацији су учествовали и Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог, Мисија ОЕБС-а у Србији, Повереник за заштиту равноправности и Канцеларија Савета Европе у Београду.

Београд,

15. јун 2023. године